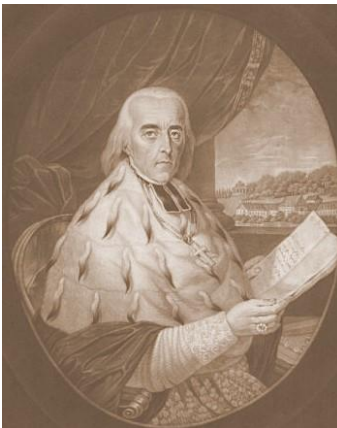

Zřejmě po jeho smrti roku 1802 přešel v téže profesi do služeb jeho nevlastního synovce, sekularizovaného knížete-biskupa pasovského Leopolda Josefa Leonarda Raymunda, hraběte von Thun und Hohenstein (* 17. 4. 1748, † 22. 10. 1826). Staral se přitom nejen o stravování, ale zřejmě byl též biskupovým majordomem, jak další souvislosti naznačují. Když hrabě Thun z politických důvodů opustil roku 1803 své biskupství, uchýlil se do rodných Čech a rozhodl se zakoupit zde nějaké panství. Vybral si Lnáře a již 23. 4. 1803 uzavřel prozatímní a 27. 1. 1804 pak konečnou trhovou smlouvu s plnomocníkem stávajícího majitele, hraběte Sweerts-Sporcka, a lnářské dominium s připojenými statky Životice a Slatina za 1 300 000 zlatých koupil.

Leopold Josef Leonhard Raymund, hrabě von Thun und Hohenstein, kníže biskup pasovský

Mezitím Lnáře osobně navštívil a 15. 11. 1803 oslavil na zdejším zámku své jmeniny. Václav Vojtěch Ryba chtěl svého chlebedárce potěšit, a proto požádal svého bratra, aby kté příležitosti sepsal vhodnou zdravici. Jakub Jan Ryba tedy vytvořil „veršovní práci v českém a německém jazyku“ pod názvem „*Dikůčnění u příchodu biskupa pasovského do Lnář*“ a zhudebnil ji. Jejího uvedení se ale osobně neúčastnil, jen mu pak bratr písemně sdělil, že skladba byla „*s pochvalou a velkým potěšením na lnářském zámku producírována*“. Její německá verze dokonce vyšla tiskem u Bohumila Haase v Praze, avšak patří k těm Rybovým dílům, která se zřejmě nezachovala. Dodejme, že biskup Thun již 27. 8. 1804 lnářské panství s oběma připojenými statky prodal za 1 580 000 zlatých baronu Johannu Franzi Linkerovi von Lützenwick a odstěhoval se do Prahy. V roce 1817 si koupil usedlost Cibulka v Košířích, kde dožil. Pochován je na Malostranském hřbitově na Smíchově pod honosným náhrobkem s klečící figurou zemřelého zhotovenou podle modelu význačného představitele českého klasicistního sochařství Václava Prachnera.

Náhrobek biskupa Thuna na Malostranském hřbitově

Usedlost Cibulka v Košířích

Erb hraběte Linkera (SOA Třeboň, RA Linkerů)

Nedochována je patrně i druhá Rybova skladba, tentokrát určená pro uvítání hraběte Klemense Wenzela Linkera von Lützenwick, když se roku 1814 vracel z napoleonských válek na lnářské panství zděděné po otci Johannu Franzovi. Stejně jako v předešlém případě se o ní Ryba zmiňuje ve svém deníku. Skladba pod německým názvem „*Jubellied bei der glücklichen Rückkehr Srov. Hochgebohren Herrn Wenzel Clemens Grafen von Lincker und Luzenwick, Sr. k. k. Apost. Majestät Kämmerers und der Herrschaft Schlüsselburg den 29. Heumonat 1814*“ byla vydána tiskem v Písku u Josefa Vetterla na úřední útraty. Nacvičil a hraběti ji předvedl dne 29. 7. 1814 hvozďanský farář Josef Machovec (* 28. 3. 1784, † 31. 7. 1831). Ten se mimochodem narodil ve lnářském panském dvoře. Kněžské svěcení přijal 18. 9. 1807 a působil jako kaplan v Kadově (1807–1809), farář ve Hvozďanech (1809–1816) a Zábouří (1816–1830). V rodných Lnářích byl také pohřben. Jeho náhrobek zde však již dávno nenajdeme.

MUDr. Karel Schwing jako vojenský lékař (poskytl Ing. Zdeněk Novotný)

Kromě lékařské služby se aktivně zapojoval do dění v obci. Hned v roce 1919 vstoupil do nově založené místní organizace tělocvičné jednoty Sokol a v roce 1923 byl dokonce zvolen jedním z obecních radních. Již v lednu 1924 jej však ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy jmenovalo městským lékařem v Plzni. Tam následně zastával funkci státního náčelního lékaře a v letech 1926–1928 byl i starostou plzeňské pobočky Ústřední jednoty československých lékařů. Zemřel 2. 7. 1959 v nemocnici v Plzni. Pohřben je i s manželkou v rodinném hrobě na Vinohradském hřbitově v Praze.

Autor děkuje za spolupráci a cenné podklady Ivaně Hoyerové a Ing. Zdeňkovi Novotnému ze Společnosti Jakuba Jana Ryby v Rožmitále pod Třemšínem.

Vladimír Červenka

Rekonstrukce prodejny Jednoty ve Lnářích

Letos v říjnu, v průběhu 24 dní, podnikla Jednota, spotřební družstvo ve Volyni, rekonstrukci a modernizaci své prodejny v naší obci. Práce zahrnovaly novou podlahu, elektrorozvody, osvětlení, instalaci automatu na výkup lahví a některé další zásahy. Slavnostní otevření se konalo 2. 11. 2021. Shodou okolností právě v tomto roce uplyne 50 let od chvíle, kdy byla prodejna v současné budově uvedena do provozu. Je tudíž na místě připomenout si něco z její historie i v širších souvislostech.

Prodej smíšeného zboží byl v řadě menších měst a obcí dlouho doménou Židů, jinak ve Lnářích. K tomu odkazují na historickou přílohou informací pro občany č. 3 a 4/2021. Již kolem roku 1900 se ale začínají i v naší obci v oboru prosazovat „křesťanští“ obchodníci. Chytilův adresář z roku 1915 eviduje ve Lnářích dva hokynáře – Emila Kardu (čp. 28) a Aloise Zichu (čp. 64) – a dva obchody se smíšeným zbožím – Josefa Holuba (původně v čp. 97 po Samuelu Hahnovi, pak v čp. 9), který prodával i střížní a papírnické zboží, a Annu Voříškovou (v čp. 97 po Josefu Holubovi). Rozmístění obchodů bylo vzhledem k povaze zástavby Lnář velku logické. Všechny ležely u některé z hlavních komunikací, jeden na Malé Straně, jeden v centrální části obce a dva v části podklášterské. Mohly tak v podstatě pokrývat potřeby všech lnářských obyvatel.

Roku 1932 je ve Lnářích zaznamenáno již pět obchodů se smíšeným zbožím. V čp. 9 byl stále Josef Holub, v čp. 97 Stanislav Voříšek, který převzal obchod po matce Anně. Emila Kardu vystřídal v čp. 28 Josef Rataj. V čp. 37 si již počátkem 20. let otevřel obchod Jan Bouše a s jistým odstupem tak navázal na

Jindřicha Adlera. Poslední z obchodů se nacházel v čp. 142, kde se dnes sklad prodejny Jednoty, a zřídil ho zde rovněž počátkem 20. let František Dvořák, bývalý nájemce Podhájského mlýna. Po jeho smrti v srpnu 1937 převzala vedení plně vdova Anna Dvořáková, která byla již od roku 1921 držitelkou koncese pro výčep a prodej lihovin.

Předchůdcem prodejny Jednoty byl obchod se smíšeným zbožím, který ve Lnářích zřídilo Západočeské konzumní družstvo (ZKD), jehož místní organizace se v obci ustavila v červenci 1935. Členy se stalo mnoho místních i přespolních občanů. Prodejnu družstvo otevřelo v čp. 150 u Zámeckého rybníka. Prvním vedoucím byl nejspíše Josef Batěk (* 7. 8. 1915, † 6. 7. 2013), který do Lnář přišel roku 1936 ze Starého Plzece. Ten po druhé světové válce převzal po Anně Dvořákové obchod v čp. 142, kam se prodejna ZKD přestěhovala. Pod Batěkovým vedením tu pracoval sedmičlenný kolektiv. Roku 1955 přišel do Lnář jako nový vedoucí Miroslav Mareš. Mezitím došlo ke změně, kdy v rámci socializace přešly na základě zákona č. 53/1954, Sb., ze dne 27. 10. 1954 všechny družstevní prodejny, rozmístěné hlavně na venkově, pod Ústřední svaz spotřebních družstev a převzaly společný název Okresní lidové spotřební družstvo Jednota, který vlastně jen v mírně pozměněné podobě trvá dodnes. Prodejny ve městech přešly vesměs pod národní podnik Pramen, a tudíž do přímé správy státu.

Nynější budova, jež vyplnila prostor mezi stávající prodejnou a domem (též s holičstvím) Karla Vokurky čp. 177, je podobně jako například kulturní dům produktem úsilí MNV Lnáře za předsednictví Václava Smetáka o rozšíření vybavenosti rozvíjející se obce. Byla postavena v letech 1969–1970 a její slavnostní otevření nasměrováno k 29. 12. 1970 souběžně s již zmíněným kulturním domem a také čerpací stanicí pohonných hmot. Do provozu byla nová prodejna uvedena roku 1971 po instalaci regálů, pultů a zavedení ústředního vytápění. Spojením původní prodejny a nové budovy vznikl komplex, který místní samospráva hrdě nazvala nákupním střediskem. Tak byl také koncipován. Hned od počátku se tu prodávaly nejen potraviny, ale také průmyslové zboží a domácí potřeby. Pro oba okruhy sortimentu zde fungovaly samostatně kolektivní prodavaček.

Z vedoucích pracovníků prodejny potravin můžeme zmínit Elišku Krčkovou ze Lnář, pana Štěpánka, Ludmilu Koželuhovou ze Lnář, Ivanu Dohnalovou ze Zámlyni či Blanku Židovou ze Lnář; prodejnu průmyslového zboží vedly Jana Slezáková, provdaná Holá ze Lnář, či Milada Čadová ze Tchořovic. Z prodavaček se tu vystřídaly třeba Helena Čadková, Drahomíra Sudová ze Zahorčic, Marta Krajčová, Miroslava Šimová, Jaroslava Machovcová, Irena Říhová ze Lnář, Božena Lehečková z Předmíře, Eva Bolinová, Jarmila Solarová, Pavla Derevlanyjová, Ivana Dugová a Eva Šimsová ze Lnář, Lucie Zíková ze Zahorčic, Libuše Studenovská ad. Průmyslové zboží prodávaly Irena Reslerová, Anna Machovcová a Zdeňka Vopatová ze Lnář, Jana Čížková, Jarmila Vránová, pak provdaná Brejchová, Marie Říská z Kocelovic, posléze provdaná Jedličková v Kasejovicích, Marta Šmídová z Újezda nebo Hana Jelenová z Blatné. V současnosti tvoří kolektiv prodejny vedoucí Hana Šilhanová a prodavačky Jana Kebrlová, Ludmila Karlíková, Lenka Mašková a Dagmar Bojko.

Zmodernizovaná prodejna

Během let probíhaly opravy, úpravy a modernizace objektu. Prostory prodejny průmyslového zboží v původním domě čp. 142 byly přeměněny na sklad. Při srpnové povodni v roce 2002 byly vytopeny sklepy, následujícího roku pak proběhla oprava fasády a střech. Na další modernizační zásahy došlo roku 2007 a konečně též v tomto roce, jak již bylo výše popsáno. Obchod je součástí řetězce prodejen COOP – TUTY.

Autor děkuje za cenné informace a podklady Blance Židové, Marii Vrátné, Janě Holé, Janě Kebrlové a Jakubovi Nepeřenému.

Vladimír Červinka

Původní prodejna ZKD v čp. 142 s vedoucím Josefem Batěkem (poskytl Jakub Nepeřený)

MISCELLANEA SCHLÜSSELBURGENSIA HISTORICA

aneb LNÁŘSKÉ HISTORICKÉ ROZMANITOSTI

Příloha k Informacím pro občany č. 6/2021

Jakub Jan Ryba a Lnáře

Začal nám advent a přiblížily se svátky Kristova narození. V naší zemi k tomuto období neodmyslitelně patří Česká mše vánoční, nejznámější a dodnes uváděné dílo rožmitálského učitele a regenschoriho (ředitele chrámové hudby) Jakuba Jana Ryby. A věděli jste, že v příběhu tohoto muže, který ukončil svůj život dobrovolně 8. 4. 1815 v lese u Voltuše, se několikrát, byť spíše nepřímo, objevuje i naše obec? Pokud ne, je mou milou povinností sdělit vám o tom více. Na začátek pár základních informací.

Syn pokřtěný Jakub Šimon (jméno Jan je zřejmě bířmovací) přišel na svět 26. 10. 1765 v Přesticích do rodiny učitelského pomocníka Jakuba Jana Ryby a Rosalie Kárníkové, dcery přestického učitele. Byl druhorozeným z jejich šesti dětí, z nichž se ale jen čtyři dožily dospělosti. Roku 1771 se rodina přestěhovala do Nepomuka, odkud otec pocházel.

Od mládí byl Ryba hudebně nadaný. Po krátkém působení v Mníšku pod Brdy, nastoupil roku 1788 do Rožmitálu a zde setrval až do své smrti. Byl vynikajícím učitelem, ale často narážel na nepochopení jak ze strany rodičů svých žáků, tak i vyšších orgánů, ať již šlo o městskou radu, faráře či vrchnostenské úřednictvo zdejšího arcibiskupského panství. Lhostejno, že sám byl ženat s Annou Laglerovou, dcerou panského purkrabího. S ní měl celkem třináct potomků, pět však zemřelo v dětském věku a jedna dcera se narodila mrtvá. Ani materiální poměry početné rodiny nebyly přitom zvláště utěšené.

Náhrobek Jakuba Jana Ryby na hřbitově ve Starém Rožmitále

Naproti tomu jen málo se ví, že rožmitálský učitel zkomponoval s odstupem deseti let rovněž dvě příležitostné skladby pro lnářské zámecké panstvo. V prvním případě se tak stalo na žádost Rybova mladšího bratra Václava Vojtěcha (* 19. 4. 1768, Přestice, † 7. 4. 1830, Praha), který byl panským kuchařem. Nejprve pracoval na zámku v Příchovicích nedaleko svého rodného města pro barona Václava Jana Nepomuka Hennigera ze Seebergu.

Pečeť a podpis Jakuba Jana Ryby

Rybovo hudební dílo zahrnuje zhruba 1 300 kompozic nejrůznějšího obsahu, mezi nimiž dominuje hudba chrámová. Dochován je přitom jen zlomek; o existenci většiny skladeb se dozvídáme ze sekundárních pramenů. Česká mše vánoční, zjednodušeně též nazývaná podle prvních slov „Hej mistře“, plným názvem však „Missa solemniss Festis Nativitatis D. J. Ch. acomodata in linguam bohemicam musicam“, vznikla roku 1796 a byla určena pro české publikum. Nutno zdůraznit dvě skutečnosti. Jednak, že prvotně nešlo o skladbu pro koncertní účely, ale o skutečný hudební doprovod ke slavnostní mši svaté, jak již sám latinský název napovídá, a dále, že není jedinou mší, kterou Ryba složil, byť všeobecně nejznámější.

Zámek v Příchovicích – patrně první působiště Václava Vojtěcha Ryby